

Просторові аспекти післявоєнної відбудови міських поселень Київської області

Тетяна НИЧ¹ <https://orcid.org/0000-0003-3842-2009>

УДК 711.4:911.37(477.63)

Ольга ЯЦЕНКО² <https://orcid.org/0000-0001-5534-0211>

Роман МИГАЛЮК³ <https://orcid.org/0009-0009-9054-5007>

Сергій СИРОВЕЦЬ^{4*} <https://orcid.org/0000-0002-6775-3483>

¹Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кафедра економічної та соціальної географії

²Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кафедра геодезії, картографії та землеустрою

^{3*}Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кафедра країнознавства та туризму

Листування - lgtinfo@ukr.net

Ключові слова: післявоєнна відбудова, міські поселення, просторовий розвиток, типологія міст, Київська область, суспільна географія.

Анотація: Статтю присвячено аналізу просторових аспектів післявоєнної відбудови міських поселень Київської області в умовах повномасштабної війни. Актуальність дослідження зумовлена масштабними руйнуваннями житлової забудови, інженерної та соціальної інфраструктури, демографічними втратами й трансформацією просторової організації міських територій. Метою роботи є виявлення просторових особливостей та типів міських поселень за характером руйнувань і напрямками відновлення.

Методологічну основу дослідження становлять суспільно-географічний підхід, методи аналізу й синтезу, порівняльно-географічний та картографічний методи, а також елементи типологізації.

На основі аналізу міст Київської області запропоновано типізацію міських поселень за рівнем руйнувань, темпами відбудови та просторовими характеристиками, виокремлено міста-репрезентанти кожного типу.

Обґрунтовано, що післявоєнна відбудова має відбуватися диференційовано з урахуванням демографічних змін, функціональної структури міст і безпекових умов.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів у просторовому плануванні, регіональній політиці та розробленні стратегій відновлення міських поселень

1. ВСТУП

Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України спричинила масштабні просторові, демографічні та соціально-економічні трансформації, особливо на територіях, що зазнали тимчасової окупації та інтенсивних бойових дій. Київська область стала одним із найбільш постраждалих регіонів, де руйнування міського та сільського середовища поєдналися з людськими втратами, міграційними зрушеннями та порушенням

2026, 857; DOI: <https://doi.org/10.31861/geo.2026.857.43-54>

<https://geochnu.top/>

Open Access. © 2026 Т.НИЧ, О.ЯЦЕНКО, Р.МИГАЛЮК, С.СИРОВЕЦЬ
опубліковано у Чернівецькому національному університеті

Ця робота ліцензується відповідно до

CC BY-NC-ND Із Зазначенням Авторства – Некомерційна – Без Похідних 4.0 Міжнародна

функціонування локальних систем життєзабезпечення. У цих умовах післявоєнна відбудова набуває не лише технічного, а й комплексного суспільно-географічного змісту, оскільки охоплює питання просторової організації, соціальної інтеграції, економічного відновлення та збереження колективної пам'яті.

Особливої актуальності набуває аналіз просторових особливостей відновлення міст і селищ Київської області, які демонструють різні масштаби руйнувань, темпи реконструкції та моделі трансформації міського середовища. Відмінності між Ірпенем, Бучею, Бородянкою, Вишгородом, Броварами, Білою Церквою та іншими населеними пунктами дозволяють розглядати регіон як репрезентативний полігон для дослідження типових сценаріїв післявоєнної відбудови. Це зумовлює необхідність типізації населених пунктів за рівнем руйнувань, просторовими характеристиками та соціально-демографічними викликами з метою формування диференційованої та ефективної регіональної політики відновлення.

2. МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ

Методологічною основою дослідження є суспільно-географічний та просторово-системний підходи, що поєднують аналіз територіальної організації, соціальних процесів і управлінських практик у контексті післявоєнної відбудови. У роботі застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних географічних методів.

Аналітико-синтетичні методи (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація та класифікація) використано для опрацювання наукових джерел, нормативно-правових документів і стратегічних матеріалів щодо відновлення територій ([Програма Комплексного відновлення... 2023](#), [Стратегія розвитку Обухівської громади... 2025](#), [Стратегія розвитку Білоцерківської міської... 2025](#)). На основі типологічного методу сформовано групи міст і селищ Київської області за рівнем руйнувань, темпами відбудови та просторовими особливостями трансформацій.

Картографічний та геоінформаційний методи застосовано для просторового аналізу наслідків воєнних дій і візуалізації типів населених пунктів ([Copernicus Browser 2025](#), [Openstreetmap 2025](#)). У межах GIS-аналізу використано відкриті геопросторові дані щодо масштабів пошкоджень ([Карта Відновлення та Руйнувань 2025](#)) забудови, інфраструктури та функціонального використання територій, що дозволило простежити нерівномірність відбудови та локалізацію ключових відновлювальних процесів ([Ірпінь, Буча, Мощун 2022](#), [Стратегія розвитку Броварської міської.. 2025](#)).

Порівняльно-географічний метод використано для зіставлення моделей післявоєнної реконструкції населених пунктів різних типів (міста-супутники, районні центри, промислові міста) та виявлення чинників, що визначають відмінності у просторовій динаміці відновлення. Територіальний аналіз доповнено елементами соціально-демографічного аналізу, зокрема оцінкою змін чисельності населення, міграційних процесів і навантаження на міську інфраструктуру ([Як відновлюється Бучанська громада 2024](#), [Стратегія розвитку Фастівської міської.. 2025](#), [Стратегія розвитку Київської області... 2025](#), [Бородянська громада Програма Комплексного... 2025](#), [Стратегія розвитку Бучанської міської... 2025](#), [Програми розвитку. Ірпінська міська...2025](#)).

Емпіричну базу дослідження становлять офіційні статистичні дані Державної служби статистики України ([Банк даних, 2025](#)), матеріали Київської обласної військової адміністрації ([Комплексне відновлення... 2025](#)) та органів місцевого самоврядування ([Відбудова DREAM 2025](#), [Комплексна відбудова Бородянки...2025](#), [План відновлення Бучанської... 2022](#), [У Фастівській громаді...2026](#), [План відновлення та розвитку Обухівської... 2025](#)), а також результати польових спостережень і вторинного аналізу кейсів окремих міст і селищ (Ірпінь, Буча, Бородянка). Комплексне поєднання методів забезпечило можливість виявлення

просторових закономірностей післявоєнної відбудови та обґрунтування типології населених пунктів Київської області.

Дослідженню післявоєнної відбудови присвячені ряд наукових досліджень.

Так, **Мигалюк (2025)** у своїй праці розглядає теоретико-методичні засади регіонального відновлення з позицій суспільної географії, зокрема поєднання просторового аналізу із соціальними, інституційними та демографічними процесами. Особливу увагу приділено порівняльному аналізу міжнародних моделей відбудови, що дозволяє виявити як ефективні інструменти довгострокового розвитку, так і ризики фрагментарності та нерівномірності просторових трансформацій. Дослідження спрямоване на осмислення специфіки українського контексту, де процеси відновлення відбуваються паралельно з воєнними діями, а ключову роль відіграють територіальні громади.

Автори (**Ткачук та ін. 2022**) підкреслюють, що реконструкцію територій слід розглядати як невід'ємну частину національної стратегії під час війни, з диференційованим підходом за ступенем руйнувань і демографічними втратами, пріоритетом на відновлення логістики, інфраструктури та локального будівництва, використовуючи адаптовані існуючі регіональні стратегії.

У працях українських фахівців (**Склярська та ін. 2024**) з урбаністики та просторового планування проаналізовано підходи до післявоєнної відбудови міст України, визначено ключові пріоритети та принципи реконструкції найбільш уражених міських центрів, а також обґрунтовано потребу оновлення інтегрованих концепцій і стратегій розвитку тилових міст з урахуванням нових безпекових і соціально-економічних викликів. На прикладі проєктів відновлення Маріуполя, Харкова та Ірпеня автори узагальнюють методологічну модель концептуальних засад повоєнного міського відновлення.

У дослідженні (**Гарафонові та ін. 2024**) проаналізовано соціально-економічні збитки українських міст унаслідок російської агресії та обґрунтовано ключову роль публічного управління і просторового планування у повоєнній відбудові. Автори акцентують на необхідності системного кількісного оцінювання шкоди, а також виокремлюють мінне забруднення територій як критичний просторово-безпековий чинник, подолання якого значною мірою залежить від міжнародної підтримки.

Дослідження (**Уліганець та ін. 2025**) присвячене екологічним наслідків воєнних дій в Україні, зосереджуючись на пожежах як одному з ключових і найбільш руйнівних факторів впливу війни на довкілля. Автори розглядають пожежі не лише як побічний ефект бойових дій, а як інструмент воєнного впливу на природні екосистеми, що має довготривалі екологічні, соціальні та економічні наслідки.

Запропоновано (**Мальчикова та ін. 2025**) концептуалізацію втрат людського потенціалу та змін соціально-просторової структури територій на основі тематичного аналізу, який підкреслює необхідність комплексного підходу до відновлення з урахуванням демографічних, економічних і соціальних трансформацій у процесі паралельного відновлення під час бойових дій.

Дослідження (**Захарченко 2022**) показують, що після початку повномасштабної війни Україна зіткнулася з масштабними соціально-економічними та гуманітарними викликами, що потребує комплексного відновлення через соціальну стабілізацію, модернізацію економіки та інтеграцію в європейський простір.

Матеріал статті (**Уліганець та ін. 2024**) присвячений дослідженню потенціалу та соціокультурної ролі воєнного туризму в Україні, підкреслюючи його багатовимірний характер та значення для національної ідентичності, історичної пам'яті та туристичної індустрії. Пропонується створення тематичних туристичних маршрутів (Ірпінь, Гостомель, Буча), які об'єднують міста у рамках загальної історичної тематики, що виходить за межі адміністративних кордонів. Такий підхід дозволяє стратегічно організувати ресурси, сприяти

міжрегіональній співпраці та підвищувати ефективність популяризації історичних та культурних об'єктів.

Грунтуючись на аналізі історичних, географічних та політичних трансформацій Східної Європи ([Снайдер 2003](#)), можна стверджувати, що успішне повоєнне відновлення України потребує врахування культурно-географічних змін, стратегічного управління урбанізацією та інтеграції внутрішньо переміщених осіб, а також забезпечення стабільності кордонів і міжнародного співробітництва з орієнтацією на Європу.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Історико-географічні та соціокультурні дослідження подій сучасної війни формують цілісне міждисциплінарне наукове поле, у межах якого фактологічний матеріал та свідчення очевидців розглядаються як взаємопов'язані джерела реконструкції історичної реальності. Систематизація усних і документальних свідчень забезпечує створення достовірного архіву знань про воєнні події та їх суспільні наслідки.

Просторовий підхід до вивчення післявоєнної відбудови дає змогу виявити територіальні особливості формування місць пам'яті, їх локалізацію та роль у відображенні героїчного спротиву українського населення. Документування таких об'єктів у містах і селищах Київської області дозволяє простежити просторову структуру колективної пам'яті та її зв'язок з історичними, соціальними й культурними передумовами розвитку територій.

Поєднання історичного та суспільно-географічного підходів формує концепцію просторової пам'яті війни, у межах якої кожна територіальна громада розглядається як носій унікального досвіду спротиву, втрат і відновлення. Такий підхід створює підґрунтя для інтеграції результатів дослідження у процеси післявоєнного планування, збереження історичної спадщини та формування стійкого соціокультурного розвитку регіону.

Результати дослідження базуються на польових дослідженнях – представники географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка спільно з науковцями Таллінського університету (Естонія) та Університету Турку (Фінляндія) здійснили дослідження наслідків воєнних дій на території України на початку 2025 р. Робота була зосереджена на території Бучанського району Київської області, зокрема в межах населених пунктів Ірпінь, Буча, Горенка та Мощун ([рис. 1](#)).

У вересні 2025 року викладачі та здобувачі освіти географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка долучилися до волонтерського екскурсійного туру пам'яті ([рис. 2](#)), організованого за сприяння Департаменту культури та туризму Київської обласної військової адміністрації. Метою заходу було вивчення місць пам'яті, пов'язаних із подіями війни на території Київської області, а також безпосереднє ознайомлення зі свідченнями очевидців.

Практична складова ініціативи сприяла поєднанню теоретичних знань із польовими спостереженнями та якісними емпіричними даними, отриманими в процесі безпосередньої комунікації з учасниками подій. Такий формат діяльності забезпечив поглиблення наукового розуміння просторових аспектів воєнної спадщини та формування комплексного підходу до дослідження місць пам'яті.

Особлива увага під час маршруту була приділена місту Бородянка – одному з осередків післявоєнної реконструкції, що одночасно є важливим об'єктом формування місць пам'яті. Місто відіграє значну роль у регіональних дослідженнях і досвід волонтерського туру дозволив поєднати наукову рефлексію з документально підтвердженими спостереженнями. Бородянка ([Бородянка – приклад... 2025](#)) формується як пілотна територія комплексної відбудови, де паралельно здійснюється відновлення житлового фонду, інженерної та транспортної інфраструктури, цифрових сервісів і безбар'єрного середовища. В Бородянці реалізуються проєкти меморіалізації, спрямовані на збереження пам'яті про руйнування,

Т.Нич, О.Яценко, Р.Мигалюк, С.Сировець

Просторові аспекти післявоєнної відбудови міських поселень Київської області

жертв окупації та оборонців селища, що забезпечує поєднання відбудови з фіксацією історичної правди про пережиті події.

Рис. 1. Дослідження Бучанського району Київської області

Реалізація подібних практикоорієнтованих ініціатив сприяє формуванню масиву верифікованих емпіричних даних, необхідних для подальшого аналізу просторових трансформацій міських територій у післявоєнний період. Взаємодія наукової спільноти з органами місцевого самоврядування створює передумови для розвитку комплексних підходів до документального та полікультурного дослідження пам'яті про війну.

Важливим інформаційним ресурсом, що забезпечує систематизацію місць пам'яті Київської області, є офіційний вебресурс проекту «Київщина. Місця пам'яті» ([Не відводь очей, 2025](#)). Його матеріали виконують не лише навігаційно-туристичну функцію, а й слугують джерелом верифікованих фактів і локальних нарративів, які можуть бути залучені до подальших суспільно-географічних досліджень процесів післявоєнної відбудови та збереження історичної пам'яті в Україні.

Післявоєнна відбудова міст Київської області характеризується значною просторовою неоднорідністю, що зумовлено відмінностями у масштабах руйнувань, доступності фінансових ресурсів, функціональній ролі міст у регіональній системі розселення та їхньому транспортно-географічному положенні. У зв'язку з цим доцільним є здійснення типізації міських поселень області за характером та інтенсивністю відбудовчих процесів.

В основу типізації покладено сукупність таких критеріїв: безпеково-руйнаційні, демографічні критерії, функціонально-економічні критерії, просторово-планувальні, транспортно-географічні, соціокультурні та символічні (*табл. 1*).

Рис. 2. Волонтерський екскурсійний тур пам'яті

Таблиця 1. Система критеріїв для типізації міст за просторовими особливостями післявоєнної відбудови

Критерій	Зміст	Складові
Безпеково-руйнаційні	Характеризують масштаби та тип воєнного впливу	Рівень фізичних руйнувань житлової та соціальної інфраструктури (% пошкодженого фонду)
		Тип руйнувань (житлові квартали / промислові зони / транспортна інфраструктура)
		Тривалість окупації / бойових дій
		Наявність зон мінування та екологічних ризиків
Демографічні	Визначають людський потенціал відбудови	Динаміка чисельності населення (2021–2025)
		Частка внутрішньо переміщених осіб
		Рівень повернення населення
		Вікова структура (частка працездатних)
Функціонально-економічні	Відображають роль міста у регіональній системі:	Функціональний тип міста (індустріальне, житлово-субурбанізаційне, логістичне, рекреаційне)
		Рівень відновлення економічної діяльності
		Наявність робочих місць і бізнес-активності
		Бюджетна спроможність громади
Просторово-планувальні	Ключові для географічного аналізу	Тип міської забудови (садибна / багатопверхова / змішана)
		Можливості для реновації чи перепланування
		Наявність вільних або деградованих територій
		Стан інженерної та транспортної інфраструктури
Транспортно-географічні	Визначає швидкість і ефективність відбудови	Відстань до Києва
		Розташування щодо основних транспортних коридорів
		Роль у маятниковій міграції
		Доступність логістичних вузлів
Соціокультурні та символічні	Важливі для постконфліктної відбудови	Наявність місць пам'яті війни
		Рівень громадської активності
		Ідентичність міста (місто-символ, місто-травма)
		Потенціал меморіального або освітнього туризму

Відбір міст Київської області здійснювався за поетапною процедурою, що відповідає підходам суспільно-географічного аналізу та просторового планування (рис. 3).

Застосування порівняльно-географічного та просторового аналізу дало змогу виокремити чотири основні типи міських поселень Київської області (табл. 2).

Т.Нич, О.Яценко, Р.Мигалюк, С.Сировець

Просторові аспекти післявоєнної відбудови міських поселень Київської області

До *першого типу* належать міські поселення з високою інтенсивністю та комплексним характером післявоєнної відбудови. Для них характерні значні масштаби руйнувань унаслідок бойових дій, що зумовило концентрацію державних та міжнародних ресурсів на їхньому відновленні. Відбудова має системний характер і охоплює житлову забудову, об'єкти соціальної інфраструктури, транспортну мережу та громадські простори. Просторово ці процеси супроводжуються формуванням нових функціональних зон і застосуванням сучасних містобудівних рішень. До цього типу належать міста Ірпінь та Буча, які виконують роль опорних центрів відбудови північно-західної частини Київської області.

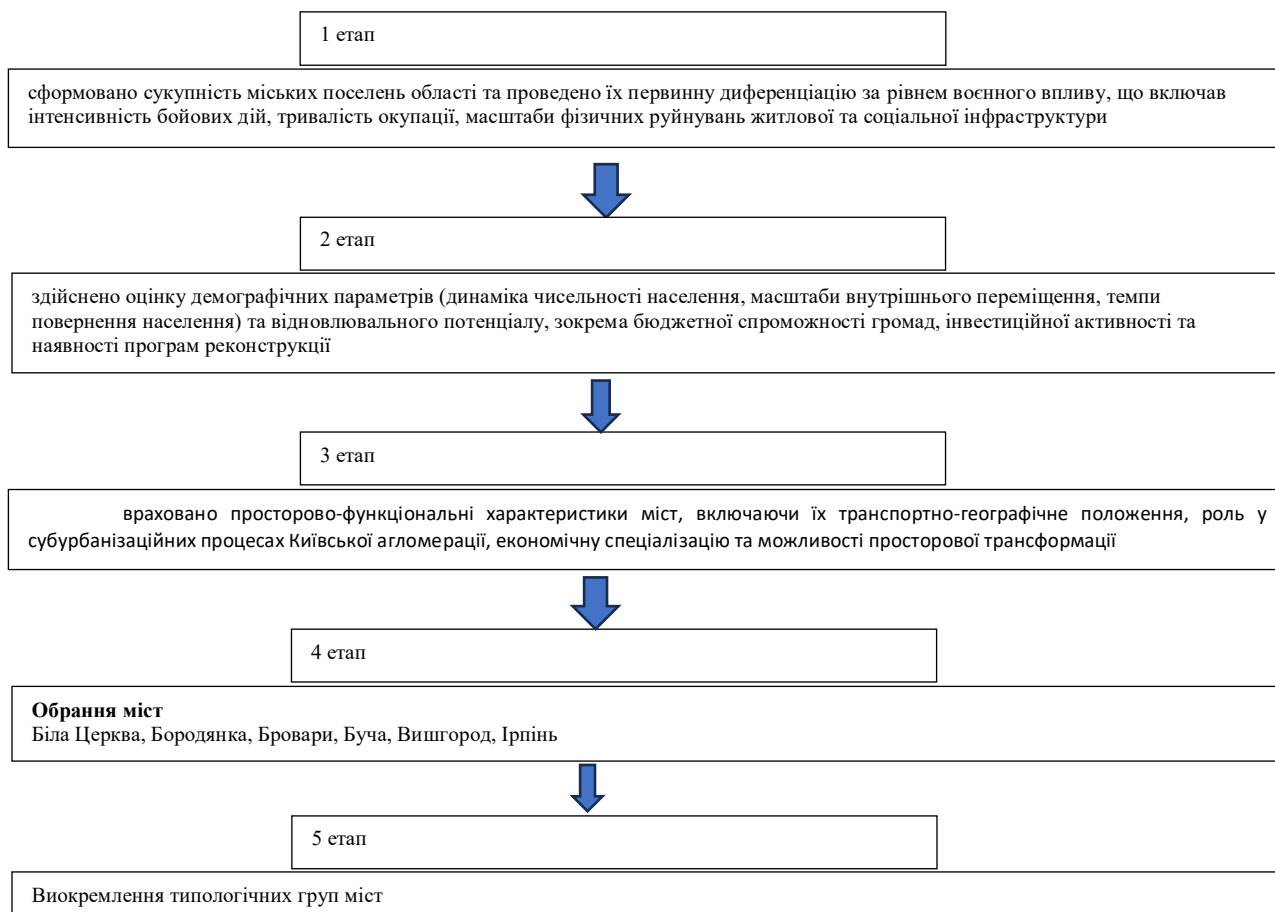

Рис.3. Етапи відбору міст

Другий тип – високий рівень руйнувань і нерівномірним характером відбудови. Для них притаманні значні втрати житлового фонду та інфраструктури, водночас відновлювальні процеси мають фрагментарний характер і залежать від обмежених фінансових можливостей. У міському просторі зберігаються різкі контрасти між відновленими та зруйнованими кварталами, що посилює просторову диспропорційність розвитку. Типовим представником цього типу є місто Бородянка, де відбудова відбувається повільно і нерівномірно, що негативно позначається на соціально-економічному функціонуванні міста.

До *третього типу* – помірний рівень руйнувань і стабільними темпами відбудови. Пошкодження мали локальний характер, що дало змогу здійснювати відновлення переважно за рахунок місцевих ресурсів. Просторові трансформації не є масштабними та спрямовані на відновлення базових міських функцій без суттєвої зміни планувальної структури. До цього типу належать Вишгород, Бровари та Фастів, які відіграють роль стабілізаційних центрів у системі розселення Київської області.

Т.Нич, О.Яценко, Р.Мигалюк, С.Сировець

Просторові аспекти післявоєнної відбудови міських поселень Київської області

Четвертий тип – незначні фізичні руйнуваннями, але з відчутним непрямим впливом війни на їхній просторовий розвиток. Основним чинником трансформації міського простору в цих поселеннях стало зростання чисельності внутрішньо переміщених осіб, що спричинило підвищене навантаження на житловий фонд та соціальну інфраструктуру. У результаті відбуваються функціональні зміни міського простору без масштабних відбудовчих проєктів. До цього типу належать Біла Церква, Обухів, які виконують роль реципієнтів внутрішньої міграції в регіоні.

Таблиця 2. Типізація міських поселень Київської області за характером та інтенсивністю післявоєнної відбудови

Тип	Характеристика	Типові риси	Особливості	Міське поселення
Висока інтенсивність та комплексним характером відбудови	значні руйнування у 2022 р.; пріоритетне державне та міжнародне фінансування; комплексне відновлення житлової, соціальної та транспортної інфраструктури; активне просторове планування	швидкі темпи відновлення; застосування сучасних містобудівних рішень; формування нових функціональних зон	виконують роль опорних центрів відбудови північно-західної частини області	Ірпінь, Буча
Високий рівень руйнувань і нерівномірною відбудовою	масштабні пошкодження житлового фонду; фрагментарне відновлення; обмежені фінансові ресурси; залежність від зовнішньої допомоги	просторові контрасти між відновленими та зруйнованими кварталами; уповільнені темпи реконструкції; збереження депресивних територій.	характерна просторова диспропорційність відбудови	Бородянка
Помірне руйнування та стабільною відбудовою	локальні пошкодження; відновлення переважно за рахунок місцевих ресурсів; поступове відновлення інфраструктури	відсутність масштабних проєктів реконструкції; орієнтація на підтримання базових функцій міста; середні темпи відбудови	виступають як стабілізаційні центри регіонального розвитку	Вишгород, Бровари, Фастів
Незначні руйнування та непрямий вплив бойових дій	мінімальні фізичні пошкодження; відсутність масштабних відбудовчих програм; підвищене демографічне навантаження через ВПО	зростання попиту на житло; перевантаження соціальної інфраструктури; трансформація функціональної структури міста	виконують роль реципієнтів внутрішньої міграції	Біла Церква, Обухів

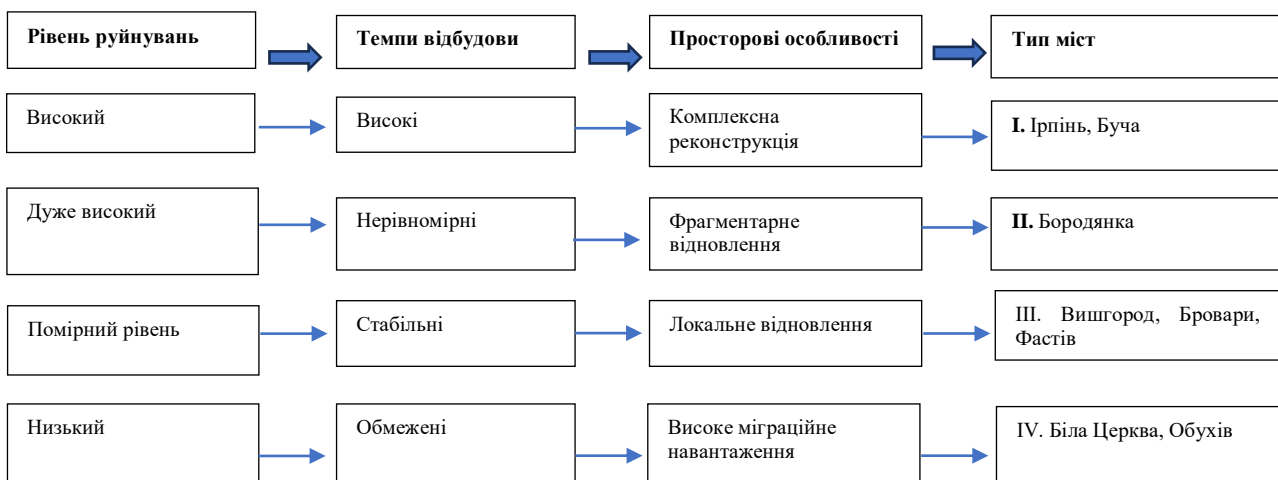

Рис. 4. Просторові типи міських поселень за особливостями післявоєнного відновлення

Т.Нич, О.Яценко, Р.Мигалюк, С.Сировець

Просторові аспекти післявоєнної відбудови міських поселень Київської області

Запропонована типізація відображає основні просторові закономірності післявоєнної відбудови міських поселень Київської області та може бути використана як аналітична основа для розроблення регіональних програм відновлення і просторового планування.

З метою систематизації результатів просторового аналізу та узагальнення виявлених відмінностей у характері післявоєнної відбудови міських поселень Київської області було здійснено їх типологізацію. Узагальнені характеристики виділених типів міст подано в (рис. 4).

4. ВИСНОВКИ

У результаті дослідження встановлено, що післявоєнна відбудова міських поселень Київської області має виразно диференційований просторовий характер, зумовлений масштабами воєнних руйнувань, демографічними втратами, функціональною роллю міст у регіональній системі розселення та безпековими умовами. Уніфіковані підходи до реконструкції є неефективними та не враховують локальних особливостей розвитку міських територій.

Запропоновано доцільність застосування суспільно-географічного підходу до аналізу процесів відновлення, що дозволяє поєднати просторовий аналіз із вивченням соціальних, демографічних та економічних трансформацій. Наведена типізація міських поселень Київської області за рівнем руйнувань, темпами відбудови та просторовими особливостями дала змогу виділити чотири типи міських поселень і визначити репрезентантів для кожної групи.

Визначено, що міські поселення з високим та дуже високим рівнем руйнувань (Ірпінь, Буча, Бородянка) демонструють різні траєкторії відновлення – від комплексної реконструкції до фрагментарного відновлення, що потребує різних інструментів просторового планування та управління; з помірними пошкодженнями (Вишгород, Бровари) зосереджуються на локальній модернізації інфраструктури, тоді як відносно менш ушкоджені міста (Біла Церква) зазнають значного демографічного та функціонального навантаження.

Наголошено, що ефективна післявоєнна відбудова має поєднувати фізичну реконструкцію з демографічним відновленням, соціальною інтеграцією внутрішньо переміщених осіб, збереженням пам'яті про війну та впровадженням принципів сталого й «зеленого» розвитку. Важливу роль у цих процесах відіграють місцеві громади як ключові суб'єкти просторових трансформацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Гарафонова О.І., Артемов С. Г., Мужиченко Є.О.** Напрями повоєнної відбудови міст крізь призму публічного управління та просторового планування. № 12 (2024): *Фінанси України*, DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2024.12.037> [**Harafonova, O. I., Artemov, S. H., & Muzhychenko, Ye. O. (2024).** *Napriamy povoiennoi vidbudovy mist krizy pryzmu publichnoho upravlinnia ta prostorovoho planuvannia. Finance of Ukraine*, 12. <https://doi.org/10.33763/finukr2024.12.037>]
2. **Захарченко В.І.** (2022). Відновлення України від наслідків війни на засадах неоекономіки: секторальний та просторовий підходи. *Український географічний журнал*, (4), 23–36. https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/UGZ_2022_04_1_4.pdf. [**Zakharchenko, V. I. (2022).** *Vidnovlennia Ukrainy vid naslidkiv viiny na zasadakh neoeconomiky: sektoralnyi ta prostorovi pidkhody. Ukrainian Geographical Journal*, 4, 23–36. https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/UGZ_2022_04_1_4.pdf]
3. **Мальчикова Д.С., Пилипенко І.О., Остапенко П.О.** (2025). Просторові та суспільні виклики відновлення деокупованих територій Херсонщини. *Український географічний журнал*, (2), 67–78. https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/sites/default/files/UGJ_1561-4980_2025_2_67.pdf. [**Malchykova, D. S., Pylypenko, I. O., & Ostapenko, P. O. (2025).** *Prostorovi ta suspilni vyklyky vidnovlennia deokupovanykh terytorii Khersonshchyny. Ukrainian Geographical Journal*, 2, 67–78. https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/sites/default/files/UGJ_1561-4980_2025_2_67.pdf]
4. **Мигалюк Р.В.** (2025). Суспільно-географічні підходи до регіонального відновлення: світовий досвід та українські перспективи. *Географія та туризм*. (80). <https://doi.org/10.17721/2308-135X.2025.80.34-44>.

Т.Нич, О.Яценко, Р.Мигалюк, С.Сировець

Просторові аспекти післявоєнної відбудови міських поселень Київської області

- [Myhaliuk, R.V. (2025). Suspilno-geohrafichni pidkhyody do rehionalnoho vidnovlennia: svitovy dosvid ta ukrainski perspektyvy. *Neohrafiia ta turyzm*, 80, 34–44. <https://doi.org/10.17721/2308-135X.2025.80.34-44>].
- 5.Склярська О., Дністрянский М., Чайка І. (2024). Концептуальні засади і пріоритети просторового розвитку міст в процесі повоєнної відбудови України// *Історія та методологія наукових досліджень. Наукові записки*. №1. 2024. DOI:<https://doi.org/10.25128/2519-4577.24.1.2> [Skliarska, O., Dnistrianskyi, M., & Chaika, I. (2024). Kontseptualni zasady i priorytety prostorovoho rozvytku mist v protsesi povoiennoi vidbudovy Ukrainy. *Istoriia ta metodolohiia naukovykh doslidzhen. Naukovi zapysky*, 1.<https://doi.org/10.25128/2519-4577.24.1.2>]
- 6.Снайдер Т. (2003). Відновлення націй: Польща, Україна, Литва, Білорусь, 1569–1999. *Yale University Press*.: https://shron1.chtyvo.org.ua/Timothy_David_Snyder/The_Reconstruction_of_Nations_Poland_Ukraine_Lithuania_Belarus_1569-1999_anhl.pdf [Snyder, T. (2003). Vidnovlennia natsii: Polshcha, Ukraina, Lytva, Bilorus, 1569–1999. New Haven: Yale University Press. https://shron1.chtyvo.org.ua/Timothy_David_Snyder/The_Reconstruction_of_Nations_Poland_Ukraine_Lithuania_Belarus_1569-1999_anhl.pdf]
- 7.Ткачук А., Третяк Ю. (2022). Відновлення України. Регіональний аспект. *ZN.UA*. <https://zn.ua/ukr/internal/vidnovlennja-ukrajini-rehionalnij-aspekt.html> [Tkachuk, A., & Tretiak, Yu. (2022). Vidnovlennia Ukrainy. Rehionalnyi aspekt. *ZN.UA*.] <https://zn.ua/ukr/internal/vidnovlennja-ukrajini-rehionalnij-aspekt.html>
- 8.Уліганець С., Сировець С., Мельник Л. (2024). Механізм формування воєнного туризму в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. № 1(57). DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2024.57.80-87>. [Ulihanets, S., Syrovets, S., & Melnyk, L. (2024). Mekhanizm formuvannia voiennoho turyzmu v Ukraini. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Viiskovo-spetsialni nauky*, 1(57), 80–87. <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2024.57.80-87>]
- 9.Уліганець С., Сировець С., Мельник Л., Довгань Н. (2025). Екологічні наслідки воєнних дій на території України: моніторинг впливу пожеж. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. № 1(61). DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2025.61.58-67> [Ulihanets, S., Syrovets, S., Melnyk, L., & Dovhan, N. (2025). Ekolohochi naslidky voiennykh dii na terytorii Ukrainy: monitorynh vplyvu pozhez. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Viiskovo-spetsialni nauky*, 1(61), 58–67. <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2025.61.58-67>]

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- 10.Банк даних (2025) [Bank danykh] [Джерело](#)
- 11.Бородянка – приклад комплексного відновлення, який масштабуємо на інші пошкоджені громад (2025) [Borodianka – pryklad kompleksnoho vidnovlennia, yakyi masshtabuiemo na inshi poshkodzheni hromady] [Джерело](#)
- 12.Бородянська громада Програма Комплексного Відновлення (2025) [Borodianska hromada Prohrama kompleksnoho vidnovlennia] [Джерело](#)
- 13.Відбудова DREAM (2025) [Vidbudova DREAM] [Джерело](#)
- 14.Відбудова Київщини: хід відновлення пошкоджених об'єктів перевірили у Бучанському районі (2024) [Vidbudova Kyivshchyny: khid vidnovlennia poshkodzhenykh obiektiv pereviryli u Buchanskomu raioni]. [Джерело](#)
- 15.Економічний розвиток (2025) [Ekonomichnyi rozvytok] [Джерело](#)
- 16.Ірпін, Буча, Мощун. Як команда ентузіастів оцифровує наслідки сійських обстрілів міст і селищ України (2022) [Irpın, Bucha, Moshchun. Yak komanda entuziastiv otsyfrovuie naslidky rosiiskykh obstriliv mist i selyshch Ukrainy] [Джерело](#)
- 17.Карта Відновлення та Руїнувань (2025) [Karta Vidnovlennia ta Ruynuvan] [Джерело](#)
- 18.Комплексна відбудова Бородянки: що вдалося зробити, чи варто масштабувати експеримент (2025) [Kompleksna vidbudova Borodianky: shcho vdalosia zrobyty, chy varto masshtabuvaty eksperiment] [Джерело](#)
- 19.Комплексне відновлення: ключові результати та пріоритети на наступний рік (2025) [Kompleksne vidnovlennia: kliuchovi rezultaty ta priorytety na nastupnyi rik] [Джерело](#)
- 20.Не відводь очей (2025) [Ne vidvody ochiei] [Джерело](#)
- 21.План відновлення Бучанської громади «VDOMA KRASCHE», (2022) [Plan vidnovlennia Buchanskoi hromady "VDOMA KRASCHE"] [Джерело](#)
- 22.План відновлення (2025) [Plan vidnovlennia] [Джерело](#)
- 23.План відновлення та розвитку Обухівської міської територіальної громади Обухівського району Київської

Т.Нич, О.Яценко, Р.Мигалюк, С.Сировець

Просторові аспекти післявоєнної відбудови міських поселень Київської області

- області (2025) [Plan vidnovlennia ta rozvytku Obukhivskoi miskoi terytorialnoi hromady Obukhivskoho raionu Kyivskoi oblasti] [Джерело](#)
- 24.Програми розвитку. Ірпінська міська рада (2025) [Prohramy rozvytku. Irpinska miska rada] [Джерело](#)
- 25.Програма Комплексного відновлення та розвитку території Київської області на 2023-2027 роки (2023) [Prohrama kompleksnoho vidnovlennia ta rozvytku terytorii Kyivskoi oblasti na 2023–2027 roky] [Джерело](#)
- 26.Стратегія розвитку Бучанської міської об'єднаної територіальної громади на період до 2029 року (2025) [Stratehiia rozvytku Buchanskoї miskoi obiednanoi terytorialnoi hromady na period do 2029 roku] [Джерело](#)
- 27.Стратегічні цілі і напрями оновленої стратегії розвитку Бучанської міської територіальної громади на період до 2027 року (2025) [Stratehichni tsi-li i napriamy onovlenoi stratehii rozvytku Buchanskoї miskoi terytorialnoi hromady na period do 2027 roku] [Джерело](#)
- 28.Стратегія розвитку Обухівської громади на 2027 рік (2025) [Stratehiia rozvytku Obukhivskoi hromady na 2027 rik] [Джерело](#)
- 29.Стратегія розвитку Білоцерківської міської територіальної громади до 2027 року (робочий проєкт до обговорення) (2025) [Stratehiia rozvytku Bilotserkivskoi miskoi terytorialnoi hromady do 2027 roku (robochyi proiekt do obhovorennia)] [Джерело](#)
- 30.Стратегія розвитку Фастівської міської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів у 2026-2027 роках з реалізації Стратегії розвитку Фастівської міської територіальної громади на період до 2027 року (2025) [Stratehiia rozvytku Fastivskoi miskoi terytorialnoi hromady na period do 2027 roku ta Plan zakhodiv u 2026–2027 rokakh z realizatsii Stratehii rozvytku Fastivskoi miskoi terytorialnoi hromady na period do 2027 roku] [Джерело](#)
- 31.Стратегія розвитку Броварської міської територіальної громади до 2027 року (2025) [Stratehiia rozvytku Brovarskoї miskoi terytorialnoi hromady do 2027 roku] [Джерело](#)
- 32.Стратегія розвитку Київської області на 2021-2027 роки (нова редакція) (2025) [Stratehiia rozvytku Kyivskoi oblasti na 2021–2027 roky (nova redaktsiia)] [Джерело](#)
- 33.У Фастівській громаді розпочато реалізацію проєкту «Fastiv Recovery Hub: Центр розвитку та відновлення громади» (2026) [U Fastivskii hromadi rozpochato realizatsiiu proiektu “Fastiv Recovery Hub: Tsentri rozvytku ta vidnovlennia hromady”] [Джерело](#)
- 34.Як відновлюється Бучанська громада: ключові кроки та проєкти (2024) [Yak vidnovliuietsia Buchanska hromada: kliuchovi kroky ta proiektu] [Джерело](#)
- 35.Copernicus Browser, (2025) [Джерело](#)
- 36.Openstreetmap (2025) [Джерело](#)

Tetiana Nych¹, Olga Yatsenko², Roman Myhaliuk³, Serhii Syrovets⁴

¹Taras Shevchenko National University of Kyiv Ukraine,
Department of Economic and Social Geography

²Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Department of Geodesy, Cartography and Land Management

³Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Department of Economic and Social Geography

⁴Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Department of Country Studies and Tourism

Spatial aspects of the post-war reconstruction of urban settlements in the Kyiv region

Keywords: post-war reconstruction, urban settlements, spatial development, city typology, Kyiv Oblast, socio-geographical approach.

Abstract: The article focuses on the analysis of spatial aspects of post-war reconstruction of urban settlements in Kyiv Oblast under the conditions of the full-scale war in Ukraine. The relevance of the study is determined by large-scale destruction of residential buildings, social and engineering infrastructure, demographic losses, forced migration, and profound transformations of the spatial organization of urban areas caused by military actions and occupation.

The aim of the research is to identify spatial features and develop a typology of urban settlements in Kyiv Oblast according to the level of destruction, reconstruction dynamics, and functional-spatial transformations in the post-war period.

The methodological framework of the study is based on a socio-geographical approach that integrates spatial analysis with the study of social and demographic processes.

The research employs methods of analysis and synthesis, comparative geographical

Т.Нич, О.Яценко, Р.Мигалюк, С.Сировець

Просторові аспекти післявоєнної відбудови міських поселень Київської області

analysis, cartographic and GIS-based methods, as well as elements of typological and functional zoning. Statistical data, official reports of state institutions, analytical materials of international organizations, and open spatial data were used as the empirical basis of the research.

The study results in the development of a typology of urban settlements in Kyiv Oblast, which distinguishes four main types according to the degree of war-related destruction and reconstruction trajectories: cities with high levels of destruction and intensive comprehensive reconstruction; settlements with extremely high but uneven destruction and fragmented recovery; cities with moderate damage and stable local reconstruction processes; and cities with low physical destruction but significant demographic pressure and functional transformation. Representative cities for each type are identified, including Irpin, Bucha, Borodianka, Vyshhorod, Brovary, and Bila Tserkva.

The research demonstrates that post-war reconstruction processes in Kyiv Oblast are highly differentiated spatially and cannot be addressed through uniform planning approaches. Effective recovery requires consideration of demographic dynamics, changes in urban functions, infrastructure resilience, security conditions, and memorialization practices. Special attention is paid to the role of local communities as key actors of reconstruction and to the importance of integrating sustainable development and green recovery principles into spatial planning.

The practical significance of the study lies in its applicability to regional and urban planning, development of spatial strategies, and formulation of evidence-based policies for post-war recovery of urban settlements in Ukraine. The proposed typology can be used as an analytical tool for prioritizing reconstruction measures and allocating resources at regional and local levels.

Дата першого надходження статті до видання: 02.10.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.11.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.03.2026